

- нац. технол. ун-т. – Текст. і граф. дані. – Чернігів, 2018. – С.767-769 – Режим доступу : <https://www.stu.cn.ua>.
3. Грищенко І. Програма діяльності Кабінету Міністрів України в аспекті консолідації та розвитку української нації. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. 2020. Вип. 1. С. 3340. DOI 10.36.030/2664-3618-2020-1-33-40
 4. Inna Gryshova, Tetiana Tielkiniena and Aida Guliyeva (2018) Lobbying for Public Interests as a Democratic Social Leadership Factor for Reforming Legislation In: Strielkowski W., Sustainable Leadership for Entrepreneurs and Academics. Springer Proceedings in Business and Economics. Springer, Cham 481-489
 5. Gryshova I., Nikoliuk O., Marchuk L. Institutional aspects of the regulation of economic security of the agricultural production // Food Industry Economics. 2019. Vol.11, Issue 3. P. 23-32. doi: 10.15673/fie.v11i3.1458
 6. Самсонова В. В. Особливості сертифікації послуг у сфері сільського зеленого туризму. Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України. 2015. Вип. 211. Ч. 1. С. 151–158.
 7. Лупенко Ю. О. Інтеграція та самоорганізація аграрного бізнесу в умовах децентралізації влади / Ю. О. Лупенко, М. Ф. Кропивко, М. Й. Малік. – К. : ННЦ ІАЕ, 2015. – 444 с.
 8. Gryshchenko, I. (2016), “The impact on the formation of personal needs leadership”, Scientific Bulletin of National Mining University, vol. 4, pp. 154-160.

СЕКЦІЯ 4.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Антонова О.В., Шпітун І.І.

НАВЧАННЯ ЯК ДОСЛІДЖЕННЯ: ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИВЧЕННІ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Розв’язання локальних і масштабних проблем сучасного суспільства вимагає від персоналу інститутів публічного управління нових підходів і нестандартних рішень. Це ставить питання про ефективність діяльності не лише керівника, що безпосередньо залежить від його науково-філософських, суспільно-політичних, предметних та спеціально-функціональних знань і вмінь, готовності до розвитку та самовдосконалення, а й виконавців, чия мотивація повинна визначатися усвідомленням суворої необхідності, що визначає повсякденну управлінську практику. Зазначене викликає потребу постійного оновлення методологічних підходів до підготовки публічних службовців, пошуку оптимальних засобів досягнення мети процесу навчання, що забезпечить цілеспрямований, неперервний професійний розвиток та формування способу мислення, що постійно оновлюється.

Освітньо-наукова програма в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» передбачає формування ряду програмних компетентностей (загальних і спеціальних (або фахових)), покликаних для реалізації вищеназваних завдань в аспекті формування основ розуміючого управління. Це, зокрема: «ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо; ...ЗК 10. Здатність фахово аналізувати інформацію, оцінювати повноту та можливості її використання».

Виконання установлень програми потребує дотримання принципів андрагогіки, які, зокрема, включають: 1) пріоритет самостійності навчання; 2) принцип спільної діяльності (того, хто навчається, з тим, хто навчає, а також з іншими учасниками); 3) опори на досвід того, хто навчається; 4) індивідуалізацію навчання; 5) системність як відповідність між цілями, змістом, формами, методами, засобами навчання та оцінюванням його результатів; 6) контактність навчання - будується з урахуванням професійної, соціальної, побутової діяльності того, хто навчається та його просторових, часових, професійних, побутових факторів (умов); 7) актуалізації результатів навчання, що передбачає безпосереднє застосування на практиці одержаних знань, умінь, навичок; 8) елективність навчання, що полягає у наданні тому, хто навчається, певної свободи вибору цілей, змісту, форм, методів, джерел, засобів, термінів, часу, форм та місця навчання; 9) принцип розвитку освітніх потреб, згідно якого навчальний процес будується таким чином, щоб формувати у суб'єктів навчання нові освітні потреби, які будуть конкретизовані після досягнення певної мети навчання; 10) принцип усвідомлення навчання: передбачає осмислення тим, хто навчається і тим, хто навчає, усіх параметрів процесу навчання і своїх дій з його організації.

Головна відмінність даних принципів від педагогічних принципів полягає в тому, що вони визначають, насамперед, діяльність того, хто навчається, а також і того, хто навчає, з організації процесу навчання, в той час коли педагогічні принципи головним чином регламентують діяльність того, хто навчає. В літературі виділяють такі інтегративно-рольові позиції педагога-андрагога, як: викладач – медіатор знань; гід – організатор навчання, відповідальний за ознайомлення з новими можливостями розвитку; фасилітатор – помічник, відповідальний за ефективність роботи в групах; тренер – відповідальний за формування необхідних навичок; носій культури діяльності, що поєднує й інші функції, виконуючи при цьому різні соціальні ролі». Дистанційна форма навчання в умовах карантину актуалізує передусім ролі «гіда» й «фасилітатора» як найнеобхідніші в умовах відсутності безпосереднього спілкування в процесі навчання й викликаного цим культурного шоку.

Дисципліна «Організаційно-правові засади місцевого самоврядування в зарубіжних країнах» – одна з тих, що дозволяє викладачеві по чергово виступити в усіх перелічених вище ролях, стимулюючи пізнавальну і креативну активність майбутніх магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління і адміністрування». Основна проблема, яка стоїть перед викладачем, полягає в пошуку засобів перетворення цікавого, але, загалом, абстрактного матеріалу стосовно досвіду, практики та організаційно-правових засад місцевого самоврядування в зарубіжних

країнах на дієвий інформаційно-мотиваційний ресурс для вирішення нагальних проблем вітчизняного публічного управління. Одним із таких засобів є проблемно-розвиваючий підхід до навчання, що полягає в організації (стимулюванні) пошукової діяльності слухачів, яка починається з постановки питань (створення проблемної ситуації), продовжуючись у розв'язанні проблемних завдань, у проблемному викладі знань. Основне дидактичне призначення проблемного підходу в навчанні – у керуванні активною пошуковою діяльністю слухачів з боку викладача. Проблемно-розвиваюче навчання виражається в системі проблемних ситуацій, задач, завдань, які необхідно вирішити слухачам.

На початку вивчення дисципліни «Організаційно-правові засади місцевого самоврядування в зарубіжних країнах» після короткого її представлення й опису майбутньої спільної роботи слухачам пропонується взяти участь у мета-процесі, пов'язаному з вивченням матеріалу: пошуку відповіді на питання «Куди прямує інститут місцевого самоврядування?» (варіанти: «Майбутнє місцевого самоврядування в ХХІ столітті», «Перспективи розвитку місцевого самоврядування в сучасному світі»).

Викладач створює проблемну ситуацію на основі постановки запитань і проблемних завдань. Поетапне подрібнення навчального матеріалу з постановкою до кожної його частини питань і завдань спонукає слухачів до самостійної теоретичної роботи з визначення алгоритму вирішення проблеми, активної участі у створенні проблемної ситуації, висуненні припущень, доведенні гіпотези і перевірки правильності її вирішення. Так, окрім «подрібнення» навчального матеріалу на стандартні питання семінарських занять, слухачам пропонується проаналізувати етапи розвитку зарубіжного місцевого самоврядування та його концептуалізації за умовними «віхами»: 1. Магдебурзьке право (XII-XIV ст.); 2. Теорії виникнення феномена «місцеве самоврядування» і його понятійне оформлення; 3. Суть і передумови Європейської хартії місцевого самоврядування (1985 р.); 4. Кінець ХХ – початок ХХІ століття. Основне питання, яке пропонується слухачам для осмислення перелічених етапів, полягає у встановленні суттєвих рис культурного та соціального контексту, який обумовив певні зміни функціонування феномену.

Під час розгляду першої «віхи», пов'язаної з походженням місцевого самоврядування з міського самоуправління європейських міст у XI-XIII століттях, слухачі починають глибше розуміти поняття «контекст», вивчаючи та досліджуючи обставини становлення самоуправління у містах середньовічної Європи. Виявляється, крім названого історичного процесу, в розмаїтті подій та тенденцій можна виділити принаймні ще два суттєвих процеси. Становлення і розвиток різного роду масштабних торговельних союзів на зразок відомого Ганзейського союзу поєднувалися із поширенням і зміцненням таких релігійно-професійних об'єднань як ремісничі цехи і купецькі гільдії. Два процеси, глобальний і локальний, на мезо-рівні території проживання і виробничої діяльності зумовили організаційне і правове оформлення міського самоуправління. Слухачі практично завжди самостійно приходять до усвідомлення цього факту, що не може не бути корисним для розвитку аналітико-синтетичних прийомів мислення, а також виробленню вміння системного бачення подій. Дійсно, структурування у глобальному вимірі (функціонування наддержавних союзів) неминує викликає структурування на рівні локальному (цехи і гільдії).

Розглядаючи контекст понятійного оформлення феномена місцевого самоврядування і теорії його появи, слухачі на підставі попередньо отриманого досвіду ідентифікують історичне тло цих дискурсивних фактів: завершення поділу Європи на національні держави, інтенсивний розвиток промисловості й банківської справи, соціальне розшарування. Слухачі констатують, що тогочасне місцеве самоврядування поширюється вже й на сільські території і фактично втрачає роль адміністратора «простору свободи» на користь ролі організатора комфортного (чи хоча б прийняттого) способу співжиття громадян. Війни і милітаризація протягом XVII-XVIII парадоксальним чином уподібнювали організацію тогочасних держав, які були вимушені уніфікувати внутрішнє середовище. «Сильна» національна держава потребувала сильного, але керованого місцевого самоврядування, обмеженого виконанням господарських, освітніх, санітарних функцій.

Тема регулювання і контролю органів місцевого самоврядування з боку держави продовжується і при розгляді обставин та умов появи Європейської хартії місцевого самоврядування (1985 р.). Цікаво, що появу цього документа більшість учасників дискусії пов'язують із реформами, яких зазнало місцеве самоврядування в Європі у 60-70 роках XX століття, результатом яких стало укрупнення територіальних одиниць, уточнення й уніфікація принципів та засад функціонування органів місцевого самоврядування, конституційне їх оформлення. Декому зі слухачів вдається виявити, що реформування торкнулося не лише місцевого самоврядування, а й державних органів, включно з парламентами деяких країн. Під час обговорення цього етапу щоразу активну дискусію викликає проблема зв'язку такого явища як «економічне диво», відзначеного в Німеччині, Іспанії, Франції, Швеції, Греції, Італії у 50-70 роках XX століття і реформ, що відбулися в цих країнах. Відтак слухачі приходять до висновку, що укрупнення муніципалітетів було викликане не потребою економії коштів на персонал – економічний «бум», безумовно, позитивно відобразився на бюджетах всіх рівнів, а причинами іншого порядку. Дехто цілком виправдано наводить аргументи щодо зменшення числа сільського населення та скорочення частки агрокомплексу у загальнонаціональному виробництві. Оскільки прийти до спільного бачення відповіді досить складно, а в джерелах цей аспект проблеми висвітлюється неоднозначно, жваві дискусії, як правило, завершуються прийняттям інтуїтивно зрозумілої тези: в нових соціально-економічних умовах «керованість» суспільства зберігалася й без додаткових управлінських ланок. Разом з цим, поза увагою більшості учасників дискусій лишається процес інтенсивного об'єднання країн Європи, який розпочався в 50-х роках XX століття, визначивши, таким чином, загальний контекст функціонування європейських держав. Після нагадування, що крім поетапного розширення, яке знаходило відповідне економічне і політико-правове відображення, в 1979 році відбулися перші вибори в Європарламент, в 1985 – підписана Шенгенська угода, слухачі визнають необхідність ширшого погляду на факти і приходять до висновку про неможливість однозначної інтерпретації історичних подій.

Зацікавленість слухачів та їх активність у пошуку відповідей на проблемні питання, який отримує формат деліберативного діалогу-дослідження, дозволяє визнати доцільність і виправданість зусиль, присвячених постановці проблемних питань і організації роботи з ними. Широкий погляд на факти, уміння узагальнювати й аналізувати, навички застосування структурного та системного

підходів – ось неповний перелік практичних інструментів, отриманих слухачами під час роботи з теоретичним, по суті, матеріалом. Безумовно, здійснюваний пошук не може претендувати навіть на назву «наукова розвідка», не говори вже про «наукове дослідження», але вміння обрати нову точку зору, сміливість у висуненні гіпотез, усвідомлення необхідності постійного поповнення й оновлення знань потребують «тренування». Отримані компетенції виступають потужним підґрунтям усвідомленої мотивації у щоденній діяльності, оскільки слухачі отримують досвід вирішення того, що дійсно відбувається у сфері управління, але тимчасово приховане нагромадженням слів, гадок і «позицій». Іншими словами, з'являється здатність «побачити ліс», а не окремі дерева, що передбачає вибір відповідного способу дій.

Слід зауважити, що досвід відшукування відповідей на проблемні питання, як правило, зумовлює обережний підхід до формулювання відповіді на питання щодо перспектив місцевого самоврядування в ХХІ столітті. Аналізуючи тенденції функціонування місцевого самоврядування в різних країнах, слухачі приходять до висновку, що місцеве самоврядування певним чином «одержавлюється», що супроводжується відповідними змінами у функціонуванні державних структур, які набувають рис публічності й стають більш наближеними до громадян. Найскладніше, як вважає більшість слухачів-учасників дискусій – визначити й ідентифікувати загальний контекст функціонування сучасної держави, при цьому не виключається, що в сучасній турбулентності саме органи місцевого самоврядування можуть виступити осередками оновлення перспектив і кристалізації майбутнього.

Колісніченко Н.М.

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ З ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Підготовка в галузі публічного управління відповідає діяльності тих, хто навчається, а саме - публічному управлінню, як з точки зору тематики, так і мовного змісту та діяльності з вивчення мови. У групах з достатнім рівнем володіння мовою ефективно відразу починати спеціальне професійно-орієнтоване навчання. І, навпаки, у групах з низьким та середнім рівнем володіння іноземною мовою необхідно зосередити увагу перш за все на загальній мовній підготовці, а потім на професійно-спрямованій. Граматичний матеріал завжди повинен бути розроблений і відпрацьований в усній мові.

Важливу роль у вивченні іноземних мов надається асиміляції професійного словника. Асиміляція лексичних одиниць здійснюється з метою розвитку навичок усного спілкування та спрямована на реалізацію комунікативних навичок та адекватної відповіді у типових ситуаціях професійного спілкування, як словесного (для складання повідомлень з професійної тематики) так і письмового (вміння писати резюме, будь-які документи тощо).

Було б справедливим сказати, що, якщо існує якийсь «парасольковий» (комплексний) підхід до вивчення мов, який став прийнятною «нормою» в навчанні іноземної мови, то це має бути комунікативний підхід. Мета комунікативного підходу розширюється щодо створення комунікативної компетенції в порівнянні з